

Vědecký výbor pro potraviny

Klasifikace: Draft *Pro vnitřní potřebu VVP*
Oponovaný draft *Pro vnitřní potřebu VVP*
Finální dokument *Pro oficiální použití*
Deklasifikovaný dokument *Pro veřejné použití*

Název dokumentu:

**Výsledky reprezentativního průzkumu názorů
veřejnosti ČR ve věci vztahu ke
„geneticky modifikovaným“ potravinám
a
výskyt těchto potravin na trhu v ČR**

Poznámka:

Finální zpráva pro ČTK.

Státní zdravotní ústav, Palackého 3a, 612 42 Brno
tel/fax +420541211764, URL: <http://www.chpr.szu.cz/vedvybor/vvp.htm>

Průzkumu názorů veřejnosti ČR ve věci vztahu ke „geneticky modifikovaným“ potravinám

Kdo studii organizoval

Studii organizoval Vědecký výbor pro potraviny, který byl zřízen podle vládního usnesení č.1320/2001, především k hodnocení zdravotních rizik a komunikace o zdravotních rizicích ve vztahu k bezpečnosti potravin. Vědecký výbor pro potraviny byl zřízen MZ ČR. Sídli ve Státním zdravotním ústavu, v Centru hygieny potravinových řetězců. Další informace o Výboru naleznete na <http://www.chpr.szu.cz/vedvybor/vvp.htm>.

Proč byla studie organizována

Jeden z úkolů Vědeckého výboru pro potraviny je i komunikace o problematice bezpečnosti potravin s veřejností. Vzhledem k dosavadním zkušenostem s problematikou tzv. nových potravin, včetně potravin vyrobených nebo obsahujících geneticky modifikované organizmy, bylo rozhodnuto zorganizovat nezávislý a reprezentativní průzkum veřejného mínění, aby byla k dispozici informace pro další plánování práce a rozhodování řídicích orgánů.

Co bylo cílem studie

Cílem předkládaného výzkumu bylo získat údaje o spotřebitelském chování populace ve vztahu k GM potravinám, které vyvolávají snad nejvíce dotazů mezi spotřebiteli.

Jaká metoda byla použita ke studii

K dosažení tohoto cíle bylo využito metody osobního dotazování (Face to Face) a to prostřednictvím sítě pravidelně školených tazatelů. Šetření provedla firma GfK - Praha. Terénní fáze této vlny výzkumu se uskutečnila v období od 29. srpna do 8. září 2003. Rozhovory probíhaly podle strukturovaného dotazníku, a to v rámci vícetématického šetření OMNIBUS. Pro tvorbu výběrového souboru bylo využito metody náhodného stratifikovaného výběru (Random Address). Celkem bylo dosaženo 1062 řádně uskutečněných rozhovorů s obyvatelstvem ve věku 15 až 79 let v celé České republice. Získaná data byla vícefaktorově převážena podle posledních výsledků sčítání lidu ČSÚ, a to na soubor 1000 osob. Převážením dat je dosaženo shody struktury výběrového souboru se strukturou souboru základního (populace ČR). Práce tazatelů byla podrobena víceúrovňové kontrole.

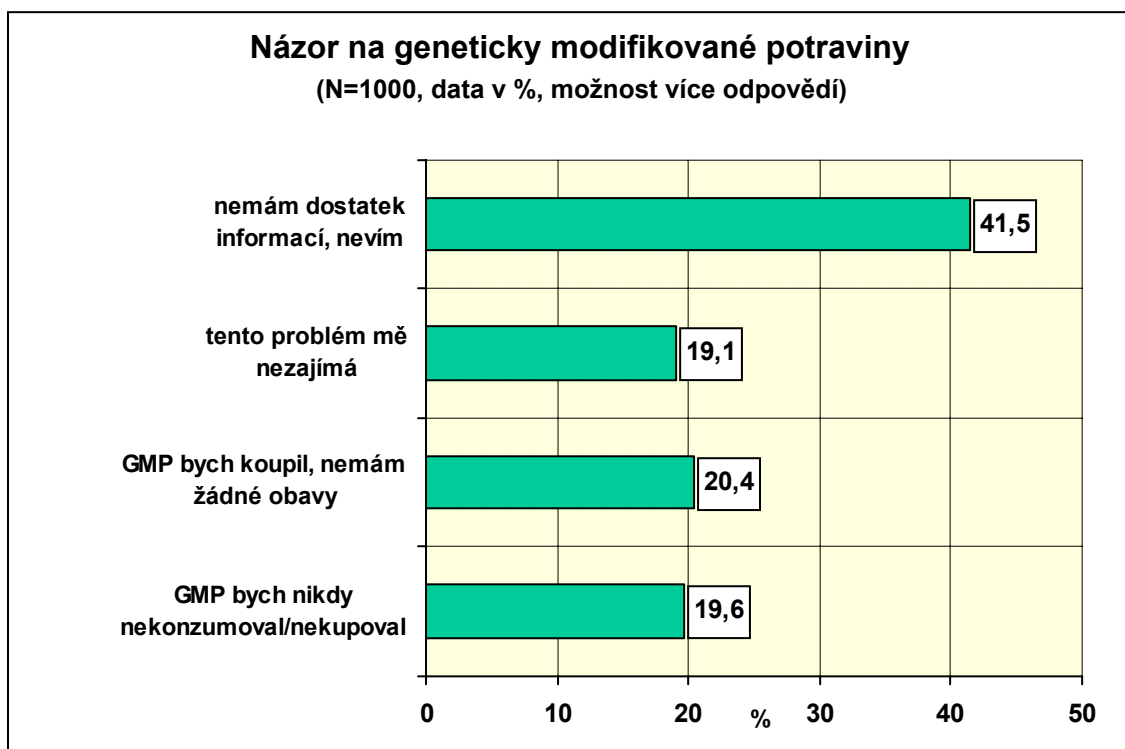
Výsledky studie

SOUHRN

Obecně lze shrnout, že velká část – necelá polovina - spotřebitelů stále nemá o problematice geneticky modifikovaných ošetřených potravin příliš mnoho informací. Nedostatek informací následně lidem brání utvořit si na problematiku potravin nového typu určitý názor. V případě geneticky upravovaných potravin je poměr těch, co je striktně odmítají a těch, co je přijímají v rovnováze. Existuje také určité množství osob, které problematika vůbec nezajímá. Tato skupina je velikostně prakticky rovna skupinám odpůrců a příznivců.

DETAILNÍ POPIS VÝSLEDKŮ

- **Něco více než dvě pětiny obyvatelstva (41,5%) nemají dostatek informací** týkajících se tohoto typu potravin. Z toho pramení i jejich nevyhraněný názor na tuto problematiku.
- **Obavy z geneticky modifikovaných potravin** vyústí v odmítání jak jejich nákupu, tak i následné konzumace, **má jedna pětina obyvatel**. V tomto případě se častěji jedná o vysokoškolsky vzdělané osoby a také o obyvatele Prahy, středočeského kraje a obou starých krajů moravských.
- **Vstřícný postoj** k tomuto typu potravin **vyjádřilo stejné množství osob jako tomu bylo v případě jejich odmítání**. Opět se jedná o pětinu populace, častěji poté o ženy. Nejméně takovýchto respondentů se nachází ve skupině nejstarších dotázaných.
- **Další pětina obyvatelstva vyjádřila vůči tomuto problému svůj nezájem**. Více takovýchto osob je mezi muži a nejstaršími spoluobčany. Naopak zájem o problematiku vykazují vysokoškolsky vzdělané osoby.

Výskyt „geneticky modifikovaných“ potravin na trhu v ČR

Odkud pocházejí údaje

V roce 2002 byla do projektu monitoringu dietární expozice člověka chemickým látkám, který zabezpečuje Státní zdravotní ústav v Praze, Centrum hygieny potravinových řetězců v Brně, zahrnuta nová pilotní studie s názvem "GENOMON".

Proč se údaje zjišťují

Tato studie bezprostředně reaguje na skutečnost, že s rozvojem genetického inženýrství byla v posledních letech v zahraničí připravena a komerčně využita řada geneticky modifikovaných rostlin (např. rezistentních vůči škůdcům nebo herbicidům), které slouží jako surovina k výrobě potravin. Povolené geneticky modifikované rostliny jsou primárně považovány za zdravotně bezpečné z hlediska ochrany zdraví spotřebitele. Vzhledem silnému tlaku veřejnosti, z hlediska etiky a sledování eventuálních zdravotních následků spojených s touto kategorií potravin nového typu při plošném užití v populaci, je realizován přehledný monitoring, v našem případě popisující rozsah výskytu tohoto druhu potravin na trhu v ČR.

Použitá metoda sledování

Ve čtyřech odběrových termínech byly na 12 místech v ČR odebrány v obchodní síti vzorky 4 druhů potravin, u nichž je pravděpodobnost použití surovin z geneticky modifikovaných organismů nejvyšší. Celkem tak za rok bylo odebráno a analyzováno 192 vzorků (48 vzorků rajčat, 48 vzorků sójových bobů, 48 vzorků sójových výrobků a 48 vzorků kukuřičné mouky). K detekci GMO a potravin nového typu byla využita screeningová a identifikační metoda polymerázové řetězové reakce (dále PCR) a imunochemické metody (ELISA).

Souhrnné výsledky analýz na přítomnost GM surovin v potravinách

<i>Potravina</i>	Počet vyšetřených vzorků za rok	Pozitivní (počet / %)	Negativní (počet / %)
Rajčata	48	0	48 / 100
Sójové boby	48	6 / 12,5	42 / 87,5
Sójové výrobky	48	18 / 37,5	30 / 62,5
Kukuřičná mouka	48	0	48 / 100
Celkem	192	24 / 12,5	168 / 87,5

Co znamenají výsledky pro spotřebitele

Na trhu s potravinami se nevyskytuje prakticky žádná potravina s označením obsahu GMO nebo surovin z GMO (limit pro značení je 1% obsahu GMO). Jejich obsah byl v malém množství prokázán u více než 12 % vzorků sójových bobů a více než 37 % vzorků sójových výrobků. Obsahy těchto surovin však byly u pozitivních vzorků vesměs pod úrovní vyžadující značení. Na základě současných vědeckých poznatků tento náleznepředstavuje žádné praktické zvýšení zdravotního rizika pro spotřebitele v ČR a uvedené výrobky je možné považovat za bezpečné.